

Tomasz Kornecki

UNIWERSYTET PAPIESKI JANA PAWŁA II W KRAKOWIE

Prawa i obowiązki wiernych ze szczególnym uwzględnieniem praw i obowiązków rodziny

Kodeks prawa kanonicznego z roku 1983 ogłoszony podczas pontyfikatu Jana Pawła II w Księdze II zawierającej regulacje dotyczące Ludu Bożego¹ w Tytule I stanowi o kwestiach związanych z prawami oraz obowiązkami wszystkich wiernych². Wobec coraz częstszych prób umniejszania roli Kościoła, jak również roli wiernych w życiu społecznym, (choć wiele państw koegzystuje, także w sensie prawnym, ze wspólnotami wyznaniowymi³), w życiu rodzinnym oraz braku wiedzy na temat ich praw i obowiązków wydaje się słuszne przybliżenie tej problematyki w oparciu o regulacje *Codex Iuris Canonici*. Często zdarza się, iż sami wierni nie znają swoich praw oraz obowiązków, a świadomość przynależności do wspólnoty Kościoła jest niekiedy niewielka i pozostająca w sferze „czynności” religijnych o charakterze zewnętrznym, bez głębszej refleksji na temat konsekwencji wypływających z tej przynależności. A zatem wobec coraz większych problemów, z jakimi boryka się współczesna rodzina, artykuł będzie stanowił analizę wybranych kanonów z Tytułu I Księgi II *Kodeksu*⁴ dotyczących głównie rodziny.

1 Por. *Codex Iuris Canonici*, Auctoritate Joannis Pauli PP. II Promulgatus, *Kodeks prawa kanonicznego*, przekład polski zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu Polski, Poznań 1984, kan. 204-746, [dalej: KPK].

2 Por. KPK, kan. 208-223.

3 Por. T. Kornecki, *Wybrane aspekty prawne relacji między państwem i Kościołem w Polsce*, „Studia Socialia Cracoviensia” 1 (2009) nr 1, s. 1.

4 W poniższym opracowaniu stosowany będzie skrót *Kodeks*, *ujęcie kodeksowe*, *regulacje kodeksowe*, etc. w odniesieniu do *Kodeksu prawa kanonicznego* z roku 1983.

Chcąc jednak tego dokonać, należy wyjaśnić, kim jest wierny świecki, po to, by następnie pochylić się nad przepisami *Kodeksu prawa kanonicznego* związanymi z tematem artykułu.

Charakterystyka wiernego Kościoła katolickiego

Zanim zostaną omówione poszczególne prawa oraz obowiązki wiernych, należy pokrótce scharakteryzować, kim jest wierny. Definicję podaje, między innymi, *Kodeks prawa kanonicznego* w Księdze II zatytułowanej *Lud Boży*, w części I: „Wiernymi są ci, którzy przez chrzest wszczępieni w Chrystusa, zostali ukonstytuowani Ludem Bożym i stawszy się z tej racji na swój sposób uczestnikami kapłańskiego, prorockiego i królewskiego posłannictwa Chrystusa, zgodnie z własną każdego pozycją, są powołani do wypełnienia misji, jaką Bóg powierzył pełnić Kościołowi w świecie”⁵. A zatem sakramentem wszczepiającym w Kościół jest chrzest święty, udzielany człowiekowi na wzór chrztu samego Chrystusa. Jezus został bowiem ochrzczony przez Jana w Jordanie (Mk 1, 9), i to właśnie ten moment w życiu Zbawiciela leży u podstaw Jego działalności publicznej. Chrystus był włączony w widzialny sposób w relację ze swoim Ojcem, relację pełną miłości i synowskiego oddania. Podobnie jest w przypadku ludzi – otóż sakrament chrztu leży u początku sakramentalnej drogi, jaką przebywa wierzący, jest to bowiem pierwszy udzielany sakrament i jednocześnie otwierający drogę do pozostałych sakramentów, budujący więź między członkami Kościoła i obmywający z grzechu pierwotnego. *Kodeks* stanowi, iż żadna osoba nie może zostać dopuszczona do innych sakramentów, jeżeli nie przyjęła chrztu⁶.

Chrzest, podobnie jak inne sakramenty, jest znakiem oraz spotkaniem Boga z osobą ludzką⁷. Stwórca otwiera się na człowieka i wylewa nań potrzebne łaski, zapraszając jednocześnie do wejścia we wspólnotę Kościoła, co wywołuje odpowiednie skutki, związane jest z prawami, ale także obowiązkami osób wiernych. To człowiek odpowiada na Boską propozycję zostania członkiem Kościoła, co widoczne jest w uszanowaniu wolnej woli przez Boga, który nikogo nie zmusza do

5 KPK, kan. 204.

6 Por. KPK, kan. 842 § 1.

7 Por. J. Grzywacz, *O sakramentach świętych*, Warszawa 1968, s. 11.

zostania członkiem Kościoła; przymus taki stanowiłby zaprzeczenie idei wolności leżącej u podstaw relacji Stwórcy do człowieka.

Należy zauważyć, iż w Piśmie Świętym chrzest jest związany z przemianą osoby, z odpuszczeniem oraz przebaczeniem win, a także z nawróceniem⁸. Stanowi on narodziny, oczywiście o charakterze duchowym, człowieka. Zmienia jego wnętrze, niejako odradzając je na nowo. Z kolei odpuszczenie grzechów, jak zostało to wspomniane wcześniej, łączy się ze zmazaniem grzechu pierworodnego i działaniem zbawczej mocy Chrystusa, polegającej na przebaczeniu grzechów, do których wszyscy ludzie (poza Matką Boga) mają skłonność. Ze swej natury człowiek jest bowiem dobry, ale wspomniany grzech pierworodny sprawia, że ma tendencję do czynienia zła i ulega pokusie, a więc sprzeciwia się woli Boga. Dopiero porzucenie grzechu jest początkiem nawrócenia, przemiany życia, jego odnowy. Taką możliwość daje życie sakramentalne Kościoła i moc Chrystusa. Chrzest, stanowiąc obmycie z grzechu pierworodnego, jest otwarciem na przynależność do Boga oraz wspólnoty ludzi wierzących, czyli Kościoła, jest „bramą sakramentów” konieczną do zbawienia⁹. Chrzest jest związany także z zanurzeniem się w Chrystusie i konsekwencją, jaka z tego płynie, czyli wsłuchiwanie się w Jego głos i przesłanie, a jednocześnie przekazywania innym, w tym także rodzinie, orędzia Zbawiciela.

Wobec wielu, często błędnych definicji praw i obowiązków wiernych w kontekście rodziny należy je przywołać.

Prawa i obowiązki wiernych w kontekście rodziny

Kościół zbudowany na Skale, która jest trwała – istnieje ponad dwa tysiące lat, mimo wielokrotnych prób zniszczenia go przez Szatana posługującego się poszczególnymi ludźmi, skupionymi często wokół danej ideologii. Każdy kolejny wybór następcy św. Piotra kierowany jest natchnieniem Ducha Świętego umacniającego jednocześnie posługę biskupa Rzymu.

Jeżeli chodzi o prawne konsekwencje bycia członkiem Kościoła, to reguluje je *Kodeks prawa kanonicznego*, który stanowi, iż każda z osób wiernych jest równa względem siebie w kontekście godności oraz działania, czego skutkiem winna

⁸ Por. M. Zaborowski, *Nabycie przynależności do Kościoła katolickiego*, Lublin 2013, s. 22.

⁹ Por. KPK, kan. 849.

być współpraca w tworzeniu Ciała Chrystusa¹⁰. W tym miejscu należy zatrzymać nad regulacją kodeksową stanowiącą, iż każda osoba ma możliwość decydowania o wyborze drogi życiowej¹¹. Podobnie jak w przypadku chrztu świętego i włączenia w życie Kościoła, tak również jeżeli chodzi o wybór drogi życiowej, u podstaw leży wolność, rozumiana w tym kontekście jako możliwość dokonania wyboru życiowego, a istnieją trzy możliwości: małżeństwo, kapłaństwo i życie samotne. U źródeł powinna znajdować się wolność wyboru i co z tym związane – możliwość jego dokonania w sposób niezależny od innych; dotyczy to także podjęcia w swoim życiu drogi, jaką jest małżeństwo i założenie rodziny. Nikt bowiem nie może zmuszać do wyboru drogi życiowej i nikt nie ma prawa do decydowania o tym, kto ma zostać współmałżonkiem danej osoby, gdyż miłość małżeńska zakłada dążenie do jedności psychicznej i fizycznej, jak również wolną wolę małżonków¹². *Kodeks prawa kanonicznego* definiuje małżeństwo jako przymierze ustanawiające wspólnotę życia w wielu płaszczyznach, nie tylko w odniesieniu do wymiaru fizycznego. Co za tym idzie, małżeństwo stanowi wspólnotę osób i ma na celu zrodzenie potomstwa oraz budowanie dobra drugiej osoby¹³, będąc tym samym znakiem otwarcia i dostrzeżenia innego człowieka.

Codex Iuris Canonici czerpie z nauczania Soboru Watykańskiego II także w odniesieniu do rodziny¹⁴ – rodzina jest postrzegana jako niezbywalna wartość wpływająca na człowieka i jako dar Boga, a przesłanie Vaticanum II pozostawia swój wyraźny ślad w życiu Kościoła, ubogacając je także w kontekście prawnym. Należy podkreślić, że nauczanie Kościoła stanowi całość, a jego różne dziedziny nawzajem się ubogacają.

A zatem jednym z podstawowych obowiązków członków rodziny, w tym rodziców i małżonków wypełniających naturalne prawo do tworzenia rodziny¹⁵, jest żywe uczestnictwo w Ciele Chrystusa, tworzenie tego Ciała poprzez wspólnotowe zjednoczenie z Kościołem, przy szacunku wobec równości każdego z członków

10 Por. KPK, kan. 208.

11 Por. KPK, kan. 219.

12 Por. M. Greszata, *O pojęciu kanonicznej niezdolności osoby do zawarcia małżeństwa. Aspekt kanoniczny*, [w:] *Kościelne prawo procesowe. Materiały i studia*, red. A. Dziegła, M. Greszata, Lublin 2002, s. 19–20.

13 Por. W. Góralski, *Kościelne prawo małżeńskie*, Warszawa 2006, s. 34–35.

14 Por. J. Mizzi, *Catholic and Muslim Marriage*, Roma 2004, s. 391.

15 Por. G. Dzierżon, *Ewolucja doktryny oraz dyscypliny dotyczących przeszkody różności „religii” w kanonicznym porządku prawnym*, Warszawa 2008, s. 11.

rodziny i Kościoła, a owa równość wypływa z odrodzenia w Chrystusie¹⁶. Chrystus, odradzając osobę ludzką z grzechu, jednocześnie wskazuje na wartość budowania Kościoła. To jeden z podstawowych obowiązków osób wierzących, nie można bowiem mówić o oddaniu się Bogu, nie należąc do Kościoła. Stąd też *Codex Iuris Canonici* stanowi, iż wierni powinni trwać we wspólnocie z Kościołem¹⁷. Owa wspólnotowość to z jednej strony uczestnictwo w nabożeństwach, liturgii, z drugiej natomiast zaangażowanie w życie społeczne, gospodarcze, ekonomiczne i rodzinne, ze szczególnym uwzględnieniem przesłania wspólnoty wierzących. Wszędzie tam, gdzie jest człowiek wierzący, tam powinien on nieść nauczanie moralne i społeczne Kościoła. A zatem jednym z obowiązków wiernych świeckich żyjących w rodzinach jest przestrzeganie nauczania Kościoła i wprowadzanie go w relacje między członkami rodziny. Chodzi tutaj o kwestię budowania relacji duchowych opartych na prawdzie, miłości jako trosce o dobro drugiej osoby, wierności, odrzuceniu aborcji i eutanazji, stosowaniu zasad moralności seksualnej, nieużywaniu środków antykoncepcyjnych.

Wspomniane kwestie mają prowadzić do świętości, bowiem „Wszyscy wierni, zgodnie z własną pozycją, winni starać się prowadzić życie święte, przyczyniać się do wzrostu Kościoła i ustawicznie wspierać rozwój jego świętości”¹⁸. Powołanie do bycia świętym nie jest przywilejem dla konkretnego stanu, do jakiego przynależy osoba ludzka, ale wypływa z bycia we wspólnocie Ludu Bożego, stanowiąc zadanie każdego chrześcijanina¹⁹. Świętość powinna być realizowana w życiu codziennym, w tym także, a może raczej przede wszystkim, w rodzinie.

Dążyć do świętości powinni sami rodzice, ucząc się jej i czerpiąc od siebie nawzajem, dzięki czemu będą mogli przekazywać wartość świętego życia swoim dzieciom. Taka postawa będzie stanowić realizację jednego z podstawowych zadań rodzicielstwa, jakim jest wychowanie dziecka w odpowiednim systemie wartości. A zatem, by można było wychowywać dziecko do świętości, należy mu najpierw wskazać wartość religii i zasad moralnych jako istotnych elementów, dzięki którym życie będzie ubogacone w relację z samym Bogiem.

Punktem wyjścia budowania świętości jest modlitwa, zarówno w domu, gdzie rodzice powinni klękać ze swoimi dziećmi, ucząc ich jak się modlić, jak również

¹⁶ Por. KPK, kan. 208.

¹⁷ Por. KPK, kan. 209.

¹⁸ KPK, kan. 210.

¹⁹ Por. W. Góralski, *Kościelne prawo osobowe*, dz. cyt., s. 17.

wspólnotowa, w kościele, gdzie uczestnictwo we mszy świętej winno być istotną częścią rodzicielskiego świadectwa. Chrześcijańskie budowanie świętości to, między innymi, troska o ukazanie dziecku wartości modlitwy oraz świętowania niedzieli. I tak msza święta stanowi ofiarę składaną Bogu, będącą ofiarą Chrystusa, gdyż została przez Niego ustanowiona, jak również dlatego, że posiada istotny z Nim związek. Chrystus składa ofiarę razem z wiernymi – wybranym Ludem Bożym²⁰, a wartość modlitwy, która jest odmawiana wspólnie przez rodziców i dzieci, to jedna z najważniejszych kwestii w kształtowaniu świętości.

Kodeks prawa kanonicznego reguluje kwestie związane z wychowaniem dzieci. Otóż „Wierni, którzy to przez chrzest są powoływani do prowadzenia życia zgodnego z doktryną ewangeliczną, posiadają prawo do wychowania chrześcijańskiego, przez które mają być odpowiednio przygotowywani do osiągnięcia dojrzałości osoby ludzkiej i jednocześnie do poznania i przeżywania tajemnicy zbawienia”²¹. Rodzina, w której realizowana jest funkcja rodzicielska, to związek przynajmniej dwóch pokoleń: rodziców i dzieci, między którymi powstaje wspólnota życia i pojawia się zakres obowiązków niezbędnych do wychowania dzieci²². To właśnie rodzina, z której pochodzi dziecko, stanowi naturalne środowisko jego wychowania²³. Wychowanie jest jednym z celów małżeństwa²⁴.

W tym kontekście można wskazać kan. 211 *Kodeksu prawa kanonicznego* mówiący o tym, iż wszyscy wierni mają zarówno prawo, jak i obowiązek współpracy ze sobą tak, aby Dobra Nowina o zbawieniu docierała do ludzi w każdej części świata i w każdym czasie²⁵. Aby tak mogło się stać, należy mieć na uwadze przede wszystkim głoszenie zbawienia we własnej rodzinie. I podobnie jak w przypadku świętości, tak i tutaj obowiązek spoczywa przede wszystkim na rodzicach. Powinni oni swoim przykładem, ale także wiedzą głosić orędzie zbawienia. Chrześcijaństwo nie jest bowiem religią emocji czy uniesień, ale powinno być oparte na mocnych podstawach wiedzy teologicznej. I tutaj z pomocą przychodzą pasterze Kościoła

²⁰ Por. J. Szymański, *Świętowanie niedzieli wymogiem moralnym*, [w:] *Pamiętaj, abys dzień święty święcił*, red. K. Konecki, Toruń 2011, s. 113–114.

²¹ KPK, kan. 217.

²² Por. E. Szczot, *Ochrona rodziny w prawie Kościoła łacińskiego*, Lublin 2010, s. 114–115.

²³ Por. S. Kasprzak, *Wybrane zagadnienia z prawa kościelnego*, Lublin 2000, s. 589.

²⁴ Por. M. Żurowski, *Kanoniczne prawo małżeńskie Kościoła katolickiego*, Katowice 1987, s. 148–157.

²⁵ Por. KPK, kan. 211.

wyjaśniający wiarę, a ich nauczanie winno być wypełnianie przez wiernych w poczuciu chrześcijańskiej odpowiedzialności²⁶, gdyż osoba ludzka ponosi odpowiedzialność społeczną, osobistą, odpowiedzialność przed Bogiem²⁷.

Wierni posiadają prawo podtrzymywania działalności apostołskiej poprzez własne inicjatywy, które jednak muszą uzyskać zgodę odpowiedniej władzy kościelnej²⁸. Inicjatywy, o jakich, mowa powinny służyć również rodzinie, jednak nie mogą być podejmowane bez zgody władzy kościelnej, gdyż mogłyby się zdarzyć, iż nie zawsze wpisywałyby się w chrześcijańskie posłannictwo.

W tym kontekście należy podkreślić, iż *Kodeks prawa kanonicznego* stanowi, że wierni mają prawo do otrzymywania pomocy duchowej od swoich pasterzy, szczególnie jeżeli chodzi o sakramenty oraz słowo Boże²⁹. Osoba ludzka jest podmiotem rodziny i małżeństwa³⁰ i jako podmiot duchowo-cielesny potrzebuje łączności z Bogiem, a ta najlepiej wyraża się w życiu sakramentalnym. Powyżej była mowa o sakramencie chrztu oraz Eucharystii, warto również wspomnieć o innych sakramentach, takich jak sakrament pokuty, który uwalnia osobę ludzką od grzechu i zbliża tym samym do Boga. Sakrament ten jest drogą, niejako punktem wyjścia do przyjęcia Chrystusa do swego serca.

Wierni świeccy posiadają prawo do zakładania stowarzyszeń oraz kierowania nimi w celu rozwoju pobożności i miłości bądź też ożywiania powołania chrześcijan w świecie³¹. Prawo do stowarzyszania się zostało uznane przez doktrynę oraz prawo kanoniczne i tym samym istniała potrzeba uregulowania kwestii związanych ze stowarzyszeniami³². Prawo, o którym mówi *Kodeks*, stanowi realizację podstawowego prawa osoby ludzkiej – prawa do zrzeszania się, zawartego między innymi w Konstytucji RP³³. Każdy może bowiem podejmować działania związane z rozwojem pobożności, miłości, powołania chrześcijan nie tylko sam, ale także z innymi, gdyż jak zostało to napisane wyżej, Kościół stanowi wspólnotę, a zatem jej

26 Por. KPK, kan. 212 § 1.

27 Por. Jan Paweł II, *Przekroczyć próg nadziei*, Lublin 2005, s. 144.

28 Por. KPK, kan. 216.

29 Por. KPK, kan. 213.

30 Por. S. Szczerek, *Posługa rodzinie w nauczaniu Jana Pawła II*, Sandomierz 2006, s. 124.

31 Por. KPK, kan. 215.

32 Por. T. Rakoczy, *Publiczne stowarzyszenia wiernych w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 roku*, Gniezno 2011, s. 63.

33 Por. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 (Dz.U. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.), art. 58.

członkowie mają prawo do wspólnych działań w ramach stowarzyszeń. Należy dodać, iż stowarzyszenia te mogą być również związane z posługą rodzinie i rozwojem jej pobożności. Stowarzyszenia służące najmniejszej tkance społecznej pomagają w realizacji chrześcijańskiego powołania związanego z macierzyństwem i ojcostwem, stanowiąc dla rodziny konkretne wsparcie oparte na wartościach chrześcijańskich, nakazujących widzieć w drugim człowieku osobę, a nie przedmiot.

Kodeks prawa kanonicznego chroni dobre imię rodziny oraz jej intymność: „Nikom nie wolno bezprawnie naruszać dobrego imienia, które ktoś posiada, ani też naruszać prawa każdej osoby do ochrony własnej intymności”³⁴. Prawo do intymności stanowi jedno z elementarnych praw rodziny. Relacje między członkami rodziny mają bardzo często charakter niezwykle osobisty i oparty na zaufaniu. To właśnie w rodzinie człowiek może „pozostawić” swoje najgłębsze tajemnice, a najbliżsi stają się powiernikami spraw dobrych, ale i trudnych. Z kolei u podstaw małżeństwa leży miłość małżeńska, która nie jest oparta tylko i wyłącznie na psychicznych, fizycznych i uczuciowych fundamentach, ale posiada treść właściwą dla małżeństwa³⁵. W dzisiejszych czasach prawo do intymności, a także prawo do dobrego imienia są często łamane, głównie przez środki społecznego przekazu.

W tym miejscu należy przywołać przepis *Kodeksu prawa kanonicznego* stanowiący, iż „Wiernym przysługuje legalne dochodzenie i obrona przysługujących im w Kościele uprawnień na właściwym forum kościelnym według przepisów prawa. Wierni, jeżeli zostali wezwani przed sąd przez kompetentną władzę, mają prawo, by byli sądzeni z zachowaniem przepisów prawa, stosowanych ze słuszością. Wiernym przysługuje prawo, by nie nakładano na nich kar kanonicznych, jak tylko zgodnie z przepisami ustawy”³⁶. Przepis ten stanowi gwarancję ochrony praw o charakterze podmiotowym, pośrednio zapobiegając łamaniu tychże praw przez ustawę lub akt administracyjny³⁷.

Wierni świeccy mają obowiązek zaradzania potrzebom Kościoła, tak by mógł on posiadać środki, które są niezbędne do sprawowania kultu i prowadzenia dzieł miłości, apostołatu oraz teo, co konieczne dla utrzymania szafarzy³⁸. W przepisie

34 KPK, kan. 220.

35 Por. M. Al. Żurowski, *Kanoniczne prawo małżeńskie Kościoła katolickiego*, Katowice 1987, s. 46.

36 Por. KPK, kan. 221.

37 Por. E. Szczot, *Prawo wiernego do Eucharystii*, Lublin 2000, s. 83.

38 Por. KPK, kan. 222 § 1.

tym dostrzegamy materialną troskę wiernych o Kościół, którego są członkami i który – choć jest bytem duchowym – potrzebuje również materialnego wsparcia. Z jednej strony chodzi tutaj o możliwość sprawowania kultu, a więc na przykład o utrzymanie świątyń, z drugiej natomiast o możliwość prowadzenia dzieł związanych z pomocą ubogim, potrzebującym, w różny sposób doświadczonym przez życie, czy też porzuconym przez swoich najbliższych. Pomoc, o której mowa, jest także kierowana przez Kościół do tej ostatniej wspomnianej grupy, wobec której rodzina nie spełniła swych podstawowych obowiązków. Kościół niesie bowiem w sobie odpowiedzialność za każdego człowieka, szczególnie odrzuconego i ubogiego.

Zakończenie

Wierni Kościoła katolickiego posiadają zarówno prawa, jak i obowiązki, co wynika z istoty osoby ludzkiej, gdyż człowiek powołany jest do wypełniania swojego życiowego powołania. Jednak, aby mogło być ono spełnianie w pełnym wymiarze, osoba ludzka i jej działania muszą być zabezpieczone przez prawa i obowiązki. *Kodeks prawa kanonicznego* wskazuje w oddzielnej części na prawa i obowiązki wszystkich wiernych. Należy podkreślić, że przenikają się one nawzajem, człowiek włączony przez chrzest we wspólnotę Kościoła ma prawo, ale i obowiązek budowania świętości w swoim życiu i co za tym idzie – dążenia do niej, gdyż stanowi ona ubogacenie nie tylko jego wnętrza i jego życia, ale także oddziałuje na życie rodzinne, czyniąc je bardziej ludzkim i bardziej chrześcijańskim. Prawem rodziców jest wychowanie swych dzieci zgodnie z własnymi przekonaniem i systemem wartości, a władza państwowa nie może naruszać tego systemu czy wręcz go niszczyć. Prawo do wychowania wpisuje się w ideę ewangelizacji świata, która powinna rozpoczynać się od najbliższych. Jednocześnie wierni, w tym rodzice, ale i dzieci, mogą liczyć na pomoc ze strony osób duchownych w osiągnięciu zbawienia. Posiadają także prawo zakładania stowarzyszeń oraz prawo do obrony dobrego imienia.

Wobec wielu trudności, z jakimi boryka się współczesna polska rodzina, wobec problemu coraz częstszego jej rozpadu, budowania tak zwanych „wolnych związków”, rozłąki małżonków *Codex Iuris Canonici* służy pomocą nie tylko w określaniu praw i obowiązków wiernych, ale także we wskazywaniu na ich realizację. W powyższym artykule zostały omówione niektóre prawa i obowiązki wszystkich wiernych, ale wydaje się słuszne podjęcie refleksji na temat praw i obowiązków szczególnie wiernych świeckich, czego punktem wyjścia może być powyższy artykuł.

SUMMARY

The rights and duties of the Christ's faithful in the CIC 1983 with particular focus on the rights and duties of family

The members of the Catholic Church have both rights and responsibilities, which result from the nature of the human being, as people are called to follow their vocation in life. However, to make it possible people and their activities must be protected by the rights and duties. *Code of Canon Law* sets out the rights and responsibilities of those who believe. It should be emphasized that these rights and duties permeate each other. A human being, as a member of the community of the Church through baptism, has the right, but also the obligation to promote holiness in life and thus strive to achieve it, since not only does it enrich inner life, but it also affects family life making it more human and more Christian. Parents should enjoy the right to educate their children according to their own beliefs and systems of values, and the state authorities cannot infract or destroy these systems. The right to education is a part of the idea of evangelization, which should originate from the closest members of a family. At the same time members of the Church, including both parents and children, can rely on help from the clergy in achieving salvation. They have the right to form associations and the right to defend the good name.

Keywords: CIC 1983, faithful, Catholic Church, family, rights and duties, The Canon Law of the Catholic Church, family, The Church, Christian

BIBLIOGRAFIA

1. *Codex Iuris Canonici auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus, 25 stycznia 1983*, AAS 75 (1983) cz. II, s. 1–301; tekst łańcisńsko-polski: *Kodeks Prawa Kanonicznego, przekład zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu Polski*, Poznań 1984.
2. Grzywacz J., *O sakramentach świętych*, Warszawa 1968.
3. Góralski W., *Kościelne prawo małżeńskie*, Warszawa 2006.
4. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 (Dz.U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.).
5. Kasprzak S., *Wybrane zagadnienia z prawa kościelnego*, Lublin 2000.
6. Mizzi J., *Catholic and Muslim Marriage*, Roma 2004.

7. Rakoczy T., *Publiczne stowarzyszenia wiernych w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 roku*, Gniezno 2011.
8. Szczot E., *Ochrona rodziny w prawie Kościoła łacińskiego*, Lublin 2010.
9. Zaborowski M., *Nabywanie przynależności do Kościoła katolickiego*, Lublin 2013.
10. Żurowski M. Al., *Kanoniczne prawo małżeńskie Kościoła katolickiego*, Katowice 1987.